

UPRAVA I UREDNIŠTVO: ZAGREB, ILICA BROJ 31 III. KAT. PRETPLATA: GODIŠNJE K 60.—, POLUGOD. K 30.—, ČETVRTI
 RUKOPISI SE NE VRAĆAJU. POJEDINI BR. 2 K. IZLAZI TRI PUT MJESEČNO.

Nova era

Cijonistička godišnja konferencija, koja se završila 23. jula u Londonu, bila je prvi veliki cijonistički sastanak predstavnika Židova iz cijeloga svijeta mal ne sedam godina nakon posljednjega svjetskoga cijonističkoga kongresa od god. 1913. To vrijeme jedan je od najosudnijih perioda u historiji židovskoga naroda: negativno i pozitivno. Rat je bijesnio već pune tri godine; znali smo samo, da se talasa ovamo i onamo kao najveća katastrofa, što je naš narod zadesila, krajem, gdje boravi preko polovica sveukupnog židovstva, uništavajući živote, domove i egzistencije najispačenijega dijela čovječanstva sa najžidovskijom dušom. Vidjeli smo, kako je ratovanje prešlo u bliži Orient i Palestina kako postade ratištem; strepili smo za onih četrdesetak naših kolonija, svjedočanstva naše obnovne snage na zemlji otaca. Mnogoga je podilazio strah: s jedne strane da će se uništiti rezervoar za obnovu židovstva, istočno židovstvo; s druge strane da će nestati vidnih tvorevina pionirskog zanosa, osnovki za obnovu zemlje i naroda. Dok nije sinuo prvi trak svjetla: Balfourova Deklaracija. Rat je trajao dalje; uništavao Židove na stotine tisuća, ali trak nade, pouzdane nade, je sinuo. Znali smo: židovski narod ne umire! Znali smo, da čuvari Izraela bdiju. K tome se probudilo američko židovstvo; došao je američko-židovski kongres, koji je ujedinio sve struje u židovstvu Amerike u velikom naponu za spašavanje naroda, političkom i ekonomskom. Veze, ratom prekinute, plele su se iznova: židovstvo je bilo izbavljeno od galuta srdaca.

Dok je revolucija u Rusiji naviještala izbavljenje istočnih Židova iz spoljašnje nedostojnosti, da nas malo za tim boljevizam razočara bezumnim niveliranjem, kojemu je imala pasti žrtvom zasebna kultura i duševnost istočnog židovstva, toliko lijepo procvata u posljednjim decenijama; dok su proturevolucije pogromima uništile na stotine hiljada židovskih života, tjerale u bukvalnom smislu riječi Židove gole na drum, gdje su umirali od glada, zime i zaraznih bolesti; dok je Poljska i Rumunjska provadljala sustavni politički i gospodarski pogrom Židova, a

Mađarska usavršila zvjerstva do najvišega stupnja, dotle je historija obnavljanja našega naroda bilježila etapu za etapom: Izjave državnika, internacionalnih radničkih organizacija, nosilaca civilizacije, dolazak židovskog naroda pred konferenciju mira i napokon San Remo. Politički smo uspjeli.

Ali nikad nijesmo smetnuli s uma, da uspjeh zavisi o našoj akciji, o radu, što ga mi budemo izvršili. A još su postojale zapreke radu, i spoljašnje i unutrašnje. Palestina je stajala pod upravom militarne vlasti, zatvorena imigraciji. A cijonistička organizacija nije još bila kadra, da sazove narod na aktivnu saradnju u odlukama, koje valja stvarati, ne kao dosad po nekolicini vodja, već po odgovornosti cijele zajednice. U to je Herbert Samuel preuzeo civilnu administraciju Palestine; u svojoj poruci i u poruci kralja Velike Britanije navijestio je stvaranje židovske narodne domaje. Imigracija smije da započne i već je započela: haluci već putuju i stizavaju u zemlju naših otaca i ne daju se obuzdati.

Galut se spremao grozničavom nestrpljivošću, nošenom, prije svega u mladeži, zanosom. Započela je priprema ljudi: halucki pokret, preudešavanje ljudi i koncentracija volje za Palestinu. Nezadovoljstvo je raslo, postajalo je od nestrpljivosti nepravedno prema Weizmannu, Sokolovu i Usiškinu; pakao ukrajinski i poljski nije se dao podnijeti. U takovim prilikama sastala se godišnja konferencija u Londonu.

Ona, po svojim spoljašnjim pojavama, nije bila trijumfalna manifestacija. »Dosta je riječi«, — to je bila nervozna lozinka svih onih, koji su se kao reprezentanti raznih struja i naziranja sakupili, da probiju put aktiviranju narodnih energija u cilju osvajanja Palestine radom. Bilo je u konferenciji momenata, kad je, usred uzbudjenosti nezadovoljstva sa dojakošnjim stanjem, provaljivalo dragocjeno oduševljenje. Ali, u glavnom, nikome nije bilo do riječi. Suma činjenica, koje bi značile djela, bila je premalena zastupnicima istočnog židovstva. Spočitavale su se vodstvu, pored priznanja neprolaznih, historijski velikih zasluga pretežno diplomatskih, pogreške i propusti u radu u Palestini i za Palestinu. Egzekutiva nije do-

voljno pripremila konferenciju: nije obznanila dnevnoga reda i nije očitovala jasnoga pravca naziranja i rada. Možda i materijal, golem i nepregledan, nije bio dovoljno sredjen i pripremljen. Javne sjednice bar pobudjivale taj dojam, a o sjednicama komisija, koje su trajale više vremena, nego li konferencija, nemamo izvještaja. Politička komisija raspravljala je na pr. nedjelju dana; rezultat je bio jednodušno priznanje i povjerenje Weizmannu i Sokolovu.

Konferencija nije pružala sliku jednoga nepomučenoga sklada. I ako je s estetske strane time gdjekoga razočarala, ipak je to nada sve zdrava pojava. Židovstvo je, možda izrazitije no drugi narodi, po socijalnom i duševnom naziranju, jako diferencirano i ta su diferenciranja individualistički snažna i beskompromisna. Odatle sukobi, koji nemaju karaktera partijskoga, nego su sukobi ljudi, koji su za cijelo pre malo politički, a da bi umjeli zatomljivati ideje, u kojima vide biće stvari i svojega »ja«, slijepi pokadšto za realne činjenice.

Prije svega razlika se duševnosti očitovala izmedju evropskih i američkih cijonista. Amerikanci, čija je zasluga, politička i oko spašavanja židovstva, za vrijeme rata i iza rata neprolazna, shvaćaju cijonizam više mehanički no duševno. Oni su proveli i proširili cijonističko organizovanje židovskih masa u Americi ekstenzivno i u pravcu ekonomske i političke bezbjednosti židovstva. Duševni, emocijski dio narodnog života, ono dakle, što je židovstvo u galutu uzdržalo, njima nije toliko bitno, kao evropskom židovstvu. Oni su ušli u cijonistički pokret najvećma za vrijeme rata. Medjuto je cijonizam već danas postao nosiocem sveukupnog života narodnoga, njegov regenerator i kormilar. On je dospio do afirmacije galuta: kulturna autonomija, hebraizacija, preudezba ekonomske strukture židovstva u galutu, sve je to danas mal ne neosporna sastojina cijonističkog rada. Hoće li te zadatke, docnije, preuzeti druge organizacije, skupnost naroda, kako bismo željeli i kako će sigurno da bude, o tome je, danas, jalovo raspravljati. Ali i tu treba već danas raditi, a može da radi samo jedna organizacija, koja obuhvaća kao jedina sredjena, jasna i pozitivna sve dijelove židovstva: cijonistička. Zato je

konferencija dala ugledno mjesto kulturnom programu u galutu — u protimbi sa američkim cionistima, koji su tražili, da se ovaj dio rada izluči iz programa cionističkog rada.

Istakli smo ovaj »galutski« dio rada na prvom mjestu, ma da mu u cionističkom programu dakako ne pripada, zato, što se u njemu očituju izvjesne oprečnosti mehaničke i duševne politike najjače.

Ta oprečnost izbila je i u pogledu palestinskog, dakle čisto cionističkog rada, no više kao razlike u metodi nego li u naziranju: u pitanju zemljišne nacijonalizacije. I ovdje je, najpače istočno židovstvo, zastupalo socijalno-etski princip bezuslovne i potpune nacijonalizacije tla. Taj princip jedva je tko osporavao. Niko nije zastupao principa isključivog privatnog vlasništva. Ali — »računalo se s prilikama«, to će reći: držeći, da se prije svega radi o tome, da Židovi stiču što više zemljišta, jer bi nas inače pretekli drugi, mislila je većina, da treba privatnoj inicijativi i na polju zemljišne kolonizacije dati slobodu, iako jako ograničenu. Nije ovdje mjesto, da se raspravi ovo ozbiljno i vanredno zamašno pitanje. Toliko stoji, da baš u ovome pitanju, u koliko se izluče momenti aktuelne nužde, privolemandatarne vlasti, ne može moralno da odlučuje brojčana većina predstavnika cionista u galutu, već oni, po čijem radu ima Palestina da postane židovskom. »Socijalno-etske ideje jednako i još više su realne osnovke života jedne tek nastajne zajednice, no t. zv. »praktični« momenti. Manjina, koja je glasovala za isključivost nacijonalizovanja zemljišta, bila je veoma znatna i nipošto je nije vodio partijsko-socijalistički dogmatizam. Iz zahtjeva manjine, koji je ipak ostao osnovni princip cionističke kolonizacije, ozvanja krik duše. U stvari zavisit će jedino o moralnoj snagi, koju će židovska zajednica nasmoći u financijskoj požrtvovnosti, hoće li se moći da provede u čistoći princip nacijonalizacije tla.

Cionistički je pokret — pored velike uloge, što je igra Amerika u njemu, a koja se uloga dolično ocijenila — zadržao potpuno svoju idejnu orijentaciju. Ova je ustaljena. O čemu se sad još radilo, to jest: rad i metode rada (i taktike u pogledu odnošaja prema Arapima). Konferencija je našla platformu za sklad sa željama strogovjernoga židovstva, a to je jedan rezultat, koji je veoma važan za rad, najpače kulturni, u Palestini. Mizrahi je dojako bio i suviše dogmatičan; Weizmann je u svojoj polemici s njime izgubio strpljivost. Odsele bit će manje trvenja i manje nervoznosti radi mizrahija. Konferencija je pored toga, usuprot rijetkih tjesnogrudnih glasova, priznala u organizaciji opravdanost opstanka novih zasebnih saveza, koji su nastali za vrijeme rata kao posljeci naziranja, koja su međjuto našla svoju organizacionu formu, tako hapoel hacaira, ceirej Cijon. Cionistička organizacija ima, kao i dosele, da obuhvaća sav život naroda i ne smije da postane partijom. Ona se dakle mora prilagodjivati mijenama u životu naroda. Konferencija je toga bila u punoj mjeri svijesna.

Konačne forme za imigraciju, za provadjanje djelatnosti u Palestini, a ni za organizaciju samu, nijesu utvrđene i ni-

jesu se ovaj puta dale utvrditi. Organizatorna forma pokreta preudesila se prema zahtjevima, koje stavlja na živu organizaciju diferenciranje, koje je međjutom u njoj nastalo. U izvjesnoj mjeri ostaje i dalje »diktatura« vodja, kako ju je jedan uvaženi član organizacije nazvao, ako se može nazvati diktaturom vršenje mandata, koji im je povjeren po predstavnicima cijeloga pokreta.

Konferencija je sebi bila svijesna, da dojakošnji način i mjera sabiranja sredstava nipošto ne može garantovati izvedenja golemih zadataka ni početnoga rada. Nakon što je napon svih duševnih i čuvstvenih energija doveo do San Rema, stojimo pred istorijskom odgovornošću, koja može da nam donese konačni slom svih nada za budućnost našega naroda, ako je ne shvatimo u svoj njezinoj strašnoj veličini. Konferencija je imperativno morala, da stavi požrtvovnost cijeloga naroda — ne samo cionista — na najveću probu. Ona je ustanovila Keren Hajasod. O njemu drugom prilikom. Cionistički je cilj danas jedan silni financijski problem u jednakoj mjeri kao i problem ljudi. Jedno se od drugoga ne može odijeliti. Cioniste treba u prvom redu da upamte: »Dosta je riječi!« Hoće li da skupe energije cijeloga židovstva u cilju obnove domaje; oni moraju da prvi nasmognu maksimum požrtvovnosti.

Dojako nosila je cijelo breme odgovornosti nekolicina odabranih. Danas, gdje se otvoriše vrata Palestine, jao sudbini naroda, ako u pitanju: »Židovski narode, što si ti uradio?« bude zvučio prijekor razočaranja.

Cijonizam bez cijona

To bi imao da bude naslov članka »Caveant consules«, koji je objelodanjen u broju 84. »Židovske Svijesti«. Redakcija je dobro učinila, te se nije identifikovala s piščevim izvodima.

Poznajemo melodiju, koja potiče iz početka ovoga stoljeća. Nije u interesu stvari, da ju opet intonujemo sada nakon San Rema. A nije ni lako naći danas zato shvaćanja. Pisac članka morao je tek tražiti poteškoće, te je znatno kolebao u zastupanju svoga stajališta. Morala su stoga nastati razna protuslovlja.

Pisac govori o tome, da se bezuvjetno (koju riječ, nota bene, podcrtava) moramo podvrgnuti smjernicama, koje izdaje cionistička centrala, te je protiv agitacije za halucpokret u nas, dok se to upravo traži i od nas sa strane londonske centrale. Njemu je židovska domaja svih Židova i svega židovstva odredjena tek da bude azilom za istočne Židove. Mi ostali je ne trebamo, mi ćemo mirno ostati ovdje.

»Od nas«, piše on, »koji ovdje živimo, traži se požrtvovnost i oduševljenje, zrelo narodno naziranje i ništa više«. Ako promotrimo djela jugoslavenskog židovstva na polju »požrtvovnosti«, čini nam se, da nisu osobito velika, a oduševljenje, koje dolazi do izražaja u godišnjim glavnim skupštinama i u drugim govorima, nije sigurno mjerodavno. Dr. Benau traži više. On hoće »maksimalno oduševljenje za Erec-Jisrael«. Ako imamo u vidu glavni cilj cijonizma u ovoj zemlji, srašte-

nje sa zemljom, koja hrani, tad je i on pripravan da dade, kad ustreba, i »krvni porez«. Idealizam, koji ne priznaje kod zahtjeva »radnog poreza«, koji je isto tako važan.

Ne ćemo da se opijamo u krvi, dosta je u sva vremena proteklo židovske krvi — dostatno da ispuni pravo »crveno more«. Stojimo na stajalištu, da »Geulat-Haarec« može doći i doći će samo radom i to židovskim radom. Otklanjamo »porez u krvi« i tražimo porez u radu. Nije nam do onih »par kvalifikovanih radnika«, koje nam obećaje dr. Benau za izgradnju Palestine, hoćemo više, mnogo više, hoćemo da pomognemo pionirima, koji su nam se rodili u našoj ponosnoj mladeži, da postignu, što traži cijeli svijet od svakog mladog Židova, gdje god se slučajno nalazio, da naime vlastitom svjom snagom podupre djelo izgradnje nama svima zajedničke domaje i budućnosti, dakle budućnosti i onih Židova, koji ovdje žive i koji će živjeti. Jedini je uvjet za tu veliku zadaću tjelesno i duševno osposobljenje. »Ako budemo k Vama došli i od vas tražili vašu mladež — tad ne krzajte!«, rekao je pred nekoliko tjedana Šmarjahu Levin u Bratislavi. Ni u Jugoslaviji ne bi drukčije govorio, kao što to uvijek traži naše vodstvo, kome se po savjetu dra. Benaua moramo bezuvjetno podvrgavati kao disciplinovani cioniste. I od nas traži!

Dru. Benauu nije poznata tajna, da pridolaženje mladih svježih radnih snaga iz onih predjela, iz kojih to najviše iščekujemo, za dugo vremena ne će postići toliku mjeru, kako bi bilo potrebno za izgradnju zemlje. Neka samo pomisli na prilike u Rusiji i Poljskoj, gdje naša mladež još uvijek krvari i polagano iznemazuje. Nije li s toga naša najsvetija dužnost, da priskočimo u pomoć?

Mi ne dolazimo mladeži, ona dolazi k nama, dolazi u tolikom broju, te moramo agitovati, da se ne bi taj broj povećao. To je naša jedina »štetna agitacija«, za koju drži dr. Benau, da nam mora biti opomena. Agitujemo protiv toga, jer žalost nemamo mogućnosti, da odmah svima pomognemo. No ne oduzimamo im nade i ne tješimo ih »židovskim selom u galutu«, jer u to ne vjerujemo. Uvjereni smo, da ne će biti židovskog sela u galutu, dok ne bude i zadnji pedalj palestinskog zemljišta obradjen. I židovski koloniste u Kanadi i Argentini napuštaju svoja obitavališta i polaze u zemlju otaca. Dr. Benau nije pravo spoznao znamenovanje čarobne riječi »Cijon«. Trebalo bi da ima na umu, da je ta riječ više nego samo politički pojam, mnogima mnogo više, nekijima sam život. Koliko više razumjevanja nalazimo za »našu štetnu agitaciju« kod naših sugradjana druge narodnosti, koji su imali prilike da posmatraju problem iz najbliže blizine, te imaju odvažnosti, da slobodno izraze svoje mišljenje. Pisac ovih redaka imao je prije kratkog vremena priliku da razvije pred jednim srpskim državljanom (koji je u staroj Srbiji i u novoj Jugoslaviji bio češće ministar) smjernice našeg praktičnog rada u ovoj zemlji i morao se čuditi, kojim je dubokim razumijevanjem taj državnik pratio njegova razlaganja. Taj državnik drži, u pravom shvaćanju konzekvenca našeg odgojnog rada, da će naše djelova-

nie povoljno utjecati na ukupno jugoslavensko židovstvo, te u tome vidi uspješno sredstvo, da se »c. i kr. Židovi«, kako je u šali nazvao Židove, koji stanuju izvan Srbije, učine ravnopravnim članovima jugoslavenskoga društva. To neka zapamti dr. Benau. Neka posmatra djelovanje naše bijeljinske i vilovske grupe halucina na hrišćansku okolicu. Kolika li čuda i divljenja u redovima susjeda! Ta oni tu vide Židove, Židovi siju i žanju, te kopaju, barataju plugom i trnokopom, kosom i srpom. Židovski mladići doista ne zaostaju za domaćim seljakom. Svakako mora se priznati, da čarobna riječ »galutsko selo« ne bi bila kadra da to stvori. Svakako ne sada! No čemu trošiti riječi. Neka dr. Benau pročita uvodnik »Gideona« u br. 6.—7. Podsjećam ga samo na ovu stavku: »Tako dugo, dok jevrejski narodni pokret sastoji od skupština, sjednica, zastava, pozdrava i politike, ne ćemo se približiti cilju. Svaki mladi Jevrej, koji ima preduvjete za pionira, treba da otrese sa sebe krhku glazuru evropske ugladjenosti i treba da podje u zemlju, da se bori za ideju«. Ovim riječima vjerujem — dr. Benau ne. To nisu više tek riječi — to je život, život, koji svaki dan vidimo svojim rođenim očima i koji nas čini jačima, većima i plemenitijima te otpornijima prema galutskim dušama, galutskom radu i neradu. Taj život ostaje pobjednikom i nad onima, koji još uvijek misle, da postoji cionizam bez Cijona.

Dr. inž. Avram Werber.

Židovska svjetska pomoćna konferencija

Budući da smo u zadnjim brojevima našeg lista donijeli opširno izvješće o londonskoj cionističkoj konferenciji, nije nam dosada bilo moguće osvrnuti se na svjetsku pomoćnu konferenciju, koja je zasijedala u Karlovim Varima od 5. do 13. augusta t. god.

Važni zaključci, koji su stvoreni u Karlovim Varima, jasno nam pokazuju perspektive budućeg dalekosežnog židovskog pomoćnog rada, pa smo stoga danas nakon te prve interteritorijalne židovske pomoćne konferencije u stanju, da pored detaljnog izvještaja o gotovo beznadnom stanju i propadanju židovskih masa na Istoku istodobno ukažemo na velike mogućnosti i nove smjernice konstruktivne pomoći, koju ima da pruži ostali dio židovskog naroda svojoj braći u bijedi.

Prije svega treba da se naglasi, da je ta konferencija bila prvi židovski sastanak, koji je imao da udari temelj za opšti židovski pomoćni rad. Sastanak u Karlovim Varima znači važnu etapu na velikom i još dugom i teškom putu k rješavanju komplikovanog židovskosocijalnog problema sadašnjosti.

Dosadašnji način podjeljivanja novčanih potpora i nesistematskog nastojanja oko ublaživanja velike bijede židovskih masa ne samo da je još prije rata pokazao svoju nedostatnost, nego su se ubrzo u svoj svojoj grozoti počele osjećati pogubne posljedice demoralizatornog djelovanja ponižavajuće filantropije. To ve-

ćom je snagom morala sada nakon rata, koji je upravo katastrofalno utjecao na i onako očajno stanje istočnog židovstva, da prodre spoznaja, da je svaka ma kako obilna pomoć, pružena u formi filantropije, samo uzaludno trošenje sredstava i energija, koje nije kadro da spasi ugrožene, a još manje da stvori nove egzistencije, te da se time od gladnih bijednika samo stvaraju nezadovoljni prosjaci.

Niže donosimo referate pojedinih govornika. Iz njihovih izvoda zja duboki ponor beznadnosti i očajanje, duševne i ekonomske bijede i propasti, nad kojim se nalaze milijuni istočnih Židova. Tu je trebalo priteći odlučnom, brzom i temeljitom promjenom dosadašnjeg pomoćnog rada, jer bi inače katastrofa bila neizbježiva. Taj je veliki zadatak imala da izvrši konferencija u Karlovim Varima, koja je bila sazvana na opštim odobravanjem prihvaćenu inicijativu komiteja židovskih delegacija u Parizu. Da je taj zadatak lebdio pred očima svim izaslancima raznih dijelova i klasa židovskog naroda, koji su došli sa svih strana svijeta na tu pomoćnu konferenciju, jasno proizlazi iz zaključaka, do kojih je konferencija došla nakon višednevnog vijećanja. Ti zaključci idu za tim, da se sve postojeće humanitarne židovske institucije privedu na zajednički sistematski rad, da se okupe sve svile oko jedne centralne korporacije (svjetska pomoćna centrala), gdje će se centralizovati sredstva iz svih vrela i koncentrisati sve energije, a sva velika pomoćna djelatnost, koja će se onda razviti iz te centrale, ima da se postavi na podlogu sistematske konstruktivne pomoći. Jedino nam ta podloga daje garanciju i mogućnost ekonomske obnove istočnog židovstva.

Otvorenje pomoćne konferencije u Karlovim Varima.

Dne 5. augusta otvorio je Leo Motzkin svjetsku židovsku pomoćnu konferenciju u prisutstvu 80 delegata iz 28 raznih zemalja, zastupnika 60 raznih pomoćnih organizacija i narodnih vijeća. — Predsjednik čehoslovačke republike Masaryk poslao je konferenciji srdačan pozdravni telegram. — Osim Mozkina držali su pozdravne govore još i delegati Simonsen, Sliosberg, Singer i Usiškin. — U predsjedništvo su izabrani Mozkin, Simonsen, Salkind, Solowejczyk, Birnbaum, Rottenberg, Sliosberg, Epstein i Singer.

Referat inž. Temkina o Ukrajini.

Najveća je nesreća za Židove u Ukrajini bila uvijek promjena vlasti. Nastup novih vlastodržaca bivao je svaki put popraćen groznim masakrima. Od toga nisu bili Židovi pošteđeni ni pod boljševičkim režimom. Najstrašniji su bili izgredi zvjerskih banda Petljure i čitavog niza drugih generala. Potocima je tekla židovska krv. Nemoguće je ma samo i nabrojati sve grozote, koje su se počinjale na Židovima. Iskasapljene utrobe, razmrskane glave, zlostavljene i obeščasćene žene i djevojke pred očima njihovih muževa i roditelja bili su svakodnevnii prizori. Sasvim je pogrješan nazor, da su u Ukrajini uopšte vladale haotične prilike. Sve se to dešavalo sa znanjem oblasti, koje su mjestimice i same inscenovale pogrome. Pogromi su trajali u pojedinim mjestima po više dana, a završivali su se

kao kavav redoviti posao u 6 sati muzikom i pjevanjem. Nalaženi su lješevi, koji su imali na sebi po 36 rana. Najstrašnija je duševna tortura sastojala u tome, što je bilo zabranjeno sahranjivanje ubijenih žrtava. Srčaniji Židovi, koji bi se usudili pokopati svoju braću, bivali su smjesta ubijeni. To se naročito dešavalo u zlokobnom mjestu Proskurowu. Parola je pogromističkih banda bila: Sveta Ukrajina, smrt Židovima! To su bili prvi pogromi, koji su se zbili još koncem 1918. i početkom 1919. godine i koji još nijesu bili tako strašni kao kasniji. — Grozni su onda pogromi nastali u mjesecu aprilu, t. zv. aprilski pogromi generala Strucka. Četiri su mjesta tom prilikom potpuno poklana. U mnogim su se gradovima i varošicama ponavljali pogromi više dana po deset puta u razno doba. Radomysl je doživio jedan stalan neprekidan pogrom do posvemašnjeg uništenja. — Onda su izbili majski pogromi hetmana Gregoriewa. To više nijesu bili pogromi, to je bio pravi pogromski orkan. Čitavo je ljeto harala, klala i palila pogromska rulja. 400 je mjesta palo žrtvom Gregorievjevih pogroma. Pita se: kako da se Židovi nisu mogli zaštititi pred tim događajima? Razlog je u tome, što se u svim gradovima redovito prije pogroma oduzimalo Židovima sve oružje tako da je obrana od ogromne nadmoći bila jednostavno nemoguća.

Dosad je poharano od pogroma 568 mjesta. Ubijeno je 138.000 Židova. Nepregledan je broj bolesnih, potpuno je ruinirano 1.200.000 duša.

Svota, koja je potrebna za pomoć, iznosi 400 milijuna dolara. Broj siročadi iznosi 120 do 150.000. Sav materijal, koji je Temkin podastro, zajedno sa dokumentima, prepisima zapovijedi itd. biti će objelodanjen u Crnoj knjizi na engleskom, francuskom i njemačkom jeziku.

(Svršit će se.)

Omladinski slet u Osijeku

Športske i gimnastičke vježbe.

Velikom je napetošću sve očekivalo športske i gimnastičke vježbe židovskih gombalačkih i športskih društava. Mlada naša društva nastupiše prvi put, da se takmače jedno s drugim, te da na vježbalištu iznesu rezultat svoga rada. U kratko vrijeme, jedva godinu dana napornog rada, uz savladanje najvećih poteškoća, često neshvaćena, židovska je omladina ispunila nadu, koju smo u nju stavili.

Tko je vidio nastup naših gombača, taj mora da vjeruje u fizičku i duševnu regeneraciju židovskoga naroda. Bila je to bez sumnje jedna od najvećih i najljepših manifestacija naše omladine, koja je jače i snažnije djelovala no svi poletni agitacioni govori. Skladne vježbe, uz zvuk jevrejskih melodija, izvedene po vršnjim vježbačima i vježbačicama, ispunile su oduševljenjem gledaoce i ostavile trajni dojam.

Positivni ovaj rad bit će i za pojedina društva i za pojedince novi i snažni podstrek na življi i intenzivniji rad. Znamo, da još mnogo toga valja uraditi, dok će se naša mlada društva podignuti na željenu visinu, a dobri materijal, koji smo ovdje vidjeli, jamstvo nam je, da će ustrajnim radom postići cilj.

Utakmice započele su plivanjem u Dravi, te je rezultat bio slijedeći:

100 m. engleski prsni tempo (startovali 3): 1. I. Spitzer (Makabi, Zagreb) u 0.48.1; 2. Z. Reich (Makabi, Osijek) 0.48.3 i 3. Reiner (Karlovac) 0.50.

200 m. slobodan stil (startovali 4): 1. J. Mautner (Makabi, Osijek) 2.06; 2. H. Weingruber (Makabi, Osijek) 2.1, (dvojica bila su diskvalificirana).

4000 m. slobodan stil (startovali 6): 1. A. Baran (Makabi, Osijek) 31.4; 2. V. Donner (Makabi, Zagreb) 32.3; 3. Z. Albala (Beograd) 34.

30 m. protiv struje (startovali 4): 1. H. Weingruber (Makabi, Osijek) 1.16.4; 2. Z. Reich (Makabi, Osijek) 1.17.3.

Lakoatletska natjecanja, za koje se prijavio lijepi broj učesnika, nisu se iz tehničkih razloga mogla održati.

Gimnastičke priredbe započeo je »Hakoah« (Zemun) švedskim vježbama. Nastupio je s jedno 30 dječaka pod vodstvom Fritza Rosenfelda, koji su vrlo skladno i lijepo radili, te je osobito lijepa bila piramida na koncu vježbe. Dobru disciplinu, čistu jevrejsku komandu uz precizan rad moramo tim više istaknuti, kad znamo, da je ovo mlado društvo radilo s najvećim poteškoćama, jer nažalost nije našlo nigdje potpore. Zatim smo vidjeli nastup »Bar-Kohbe« (Sarajevo). Vježbalo se na ručama i preči. Lijepa kombinacije, precizno izvadjanje pojedinih vježba pokazuju ozbiljan rad, tek je šteta, da je taj dobar materijal nastupio samo sa pet vježbača. »Makabi« (Zagreb) predvođen po vodji Slavku Deuchtu, ispunio je ostali dio gombalačkog programa. Nastupio je s muškim i ženskim odjelom, na preči i ručama, te slobodnim vježbama. U slobodnim vježbama nastupilo je 16 vježbača izvadjući uz pratnju vojne glazbe alegorijske proste vježbe u 4 slike. Osobito impozantan bio je nastup, a lijepo sastavljene vježbe izvedene su najvećom preciznošću. Isto takav bio je i nastup ženskog članstva (vodio M. Freiburger). Nastupilo je devet članica, koje su skladno izvele lijepe i teške vježbe, koje su bez sumnje bile najljepše tačke programa. Vježbe na ručama i preči ženskog i muškog odjela pokazale su nam ozbiljni i sistematski rad toga društva.

Drugi dan u 6 sati po podne sastadoše se na Ambrozijevom šetalištu nakon odigrane predigre po coup-sistemu, u kojoj su učestvovali »Bar-Kohba« (Sarajevo), »Makabi« (Zagreb), »Makabi« (Osijek) i »Hakoah« (Zemun), natjecatelji za počasni srebrni pokal »Makabi« (Zagreb) i »Bar-Kohba« (Sarajevo), te se utakmica svršila sa rezultatom 1:0 (0:0) Corneri 6:2 za »Makabi«.

Tok igre: Bar-Kohba bira igralište, Makabi ima početni udarac. U prvom poluvremenu diktira Bar-Kohba oštar tempo, te imade nešto više od igre, pošto Makabi igra protiv sunca. U drugom je poluvremenu Makabi u nadmoći, te opsjeda neprijateljska vrata, dok u 40. min. nakon uspjele kombinacije nutarnjeg trija Gostl - Andjelo - Jungwirth ne uspije centeru Andjelu zabiti jedini i neobranivi goal. Bar-Kohba iza toga želi iz svih sila egalizirati, ali im se svaki pokušaj poradi dobre obrane Makabi-a izjalovio.

Sama igra vodjena je od početka do kraja fair i u oštrom tempu. Od Bar-Kohbe se osobito isticao center Feldbauer (prijašnji igrač zagr. Gradjanskog) i goalman Leichter, koji je imao svoj dobar dan.

Prije ove utakmice igrala je kombinaturna momčad zagr. Makabi-a juniora i rezerve I. Hakoah (Zemun), koja se utakmica svršila 5:1 (2:0) za Makabi.

Pouzđano se nadamo, da će na narednom omladinskom sletu nastupiti sva naša društva s impozantnim brojem vježbača, s jedinstvenim vježbama, te da ćemo u natjecanjima vidjeti zastupane sve lijepe grane modernog športa. Tim će rado omladina manifestirati svoju volju najshodnijim načinom.

Razne vijesti

Varšava. Ministarstvo rata razaslalo je svim okružnim komandama slijedeću zapovijed:

Opetovani izgredi protiv Židova na željeznicama i kolodvorima poprimaju sve veći opseg, dokazuju nedostatak osjećaja časti i škode našoj spoljašnjoj politici u ovim teškim vremenima. Inozemna štampa obično pretjeruje ove činjenice, koje su kadre da nas prikažu tiranima, varvarima i nekulturnima. Tome se mora konačno učiniti kraj. Komandanti imaju da objave zapovijedi, u kojima se imaju vojnici i časnici poučiti, da se ovim izgredima, koji se još uvijek dešavaju protiv Židova, mora učiniti kraj. Izgredi svake vrsti moraju se strogo kazniti, a časnici, koji trpe anti-semitske izgrede, imaju se pozvati na odgovornost. Časnike, koji mirno gledaju mučenje Židova, ne smatram dostojnima, da nose uniformu poljačkog časnika.

Ministar Lesniewski, general.

(Ova zapovijed, koja je valjda nečijom indiskrecijom objelodanjena u krakovskoj »Novoj Reformi«, najbolje dokazuje, koliko se moglo pripisati vjere službenim demantima glede brutalnih izgreda poljačkih vojnika i časnika proti Židovima.)

Herbert Samuel o svojoj politici. 19. jula primio je High-Commissioner u vladinoj zgradi u Jerusalmu vlasnike i izdavaoce jeruzalimskih novina te im je prije svega saopćio, da će se dokinuti cenzura, koju drži štetnom.

Na vijest englezkih jeruzalimskih novina, da je cijela politika vlade za bliži i srednji Istok bačena u »talionički lonac« i da će se svi ugovori revidirati, izjavljuje, da u tome nema ni riječi istine jednako kao što nema ni zere istine u vijesti jednog arapskog lista, da Židovi kane uzeti u posjed vakufsko zemljište. Izražuje nadu, da uz osjećaj odgovornosti izdavalaca vlada ne će biti primorana na kakvu akciju u pogledu novina.

Politika, koju je objavio, jest postojana i konačna. Proizvelo bi stoga samo smutnjnu u pučanstvu, kad bi se napadala načela, na kojima se osniva. No nikako se ne želi sprečavati novine u slobodi kritizovanja i komentovanja, tek izriče nadu, da će se to činiti u dostojnom tonu, kako je to u većem dijelu evropskih novina.

Sir Herbert Samuel u gimnaziji »Herzlia« u Jafu. Herbert Samuel pribivao je ceremoniji odlikovanja u 8. razredu gimnazije pa je na govor zamjenika direktora dra. Bogračova odgovorio ovo: Tik prije odlaska iz Londona imao sam čast pribivati jednome cionističkom dinneru. Tom prilikom prinjetio sam, da su tri skupine odgovorne za uspjeh velike stvari: ponajprije slavni Herzl, njegovi nasljednici Weizmann i Sokolov, i lord Rothschild; zatim britanska vlada sa svojim državljanima Lloyd Georgeom i Baifou-

rom i sa svojim velikim vojnikom lordom Allenbyem. Treća grupa je grupa pionira, koji su došli u Palestinu te su s velikim žrtvama radili oko gradnje židovske narodne domaje.

Srca su cijeloga židovstva sa jšubom, kojega je jednim kulturnim centrom Tel-Aviv s gimnazijom »Hezlia«. Kad ste sve to mogli da izvršite bez pomoći, često boreći se sa zaprekama vlade, čemu se onda ne biste mogli nadati, da ćete izvesti uz simpatičnu i iskrenu pomoć vlade?

Molili ste me, da ne zažoravam na milijune Židova, koji pate, ali valja se sjetiti, da je prostor Palestine za njihovo useljivanje ograničen količinom rada, koji se ovdje dade izvadati. Nadam se, da nijednog od njih ne će goniti u Palestinu samo to, da izbjegne patnjama, nego da će doći s istom voljom, da grade visoku državu, zasnovanu u duhu prvih pionira. Budućnost Palestine zavisi od mladeži zemlje i zato sam sretan, što sam sa mladeži, da im izručim svjedodžbe.

Veliki doček Jabotinskoga u Jerusalmu. Mnogo tisuća ljudi pozdravilo je Jabotinskoga i njegove drugove od kora za samoobranu, kad su se 12. jula vratili iz tamnice. Pozdravne govore držali su dr. Šmarja Levin, u ime cionističke organizacije, dr. Ruppin u ime cionističke komisije i dr. Thon u ime Vaad Hazmani. Pročitano je pismo od rabi Kuka, a kor za samoobranu predao je Jabotinskome adresu i cvijeće. Jabotinski u svom odgovoru obećaje zahvalu članovima Hagane (obrane). Općem protestu protiv pogroma i utamničenja članova obrane nije bilo sličnog od Dreyfusove afere. Toplo slavi Herberta Samuela, koji utjelovljuje najbolje vrline židovskog i engleskog karaktera. Njegovo imenovanje bilo je najotmeniji dar židovskom narodu. Izvješćujući o predusretljivosti arapskih činovnika u tamnici reče, da oni, koji su potstrekavali rulju, nijesu bili izraziti Arapi.

Emir Fejsal o cionizmu. Prema vijesti »Timesa« od 10. 8. izjavio je Emir Fejsal prije svoga odlaska iz Akre u Englesku arapskim novinama »Nafir«, da je opreka ekstremista protiv cionističke politike Engleske kriva neuspjehu njegove vlade u Damasku. Emir se nada, da će se cionistički predstavnici u Londonu zauzeti u priloga arapske neovisnosti.

Prema vijesti »Daily Expressa« od 12. 8. stigao je emir u Bari, da nastavi put u Švajcarsku, gdje će se sastati s Lloyd Georgeom.

»Times« donša izjavu emirovu, da je on Arapima u Palestini poručio, da cionizam nije u protimbi s arapskim težnjama te je odvrćao svoj narod od aktivnog istupanja protiv cionizma.

Popisivanje Židova za arapsku vojsku. Prema vijesti iz Damaska strogo se provadja rekrutovanje Židova za arapsku vojsku. Oružnici ulaze u sinagoge, klubove i privatne kuće i traže mladiće. Izuzimaju se samo oni, koji su u stanju plaćati.

Doručak u počast Brandeis. 14. jula priredili su pravosudni predstavnici Engleske svečani doručak (luncheon) u počast sudiji Brandeis u kao članu vrhovnog sudišta Ujedinjenih Država, a sada počasnom predsjedniku cionističke organizacije. Pribivali su: ambasador Amerike, lord-kancelar, lord glavar-pravosudja (Earl Reading, Židov), lord Haldane, lord Finlay, master of the rolls, sudija (justice) Darling i velik broj vodećih ličnosti sudskih i advokatskih. Predsjedao je Montagne Sharpe, koji je nadržavljajući Brandeis u kratko prikazao njegovu odličnu karijeru te je istakao, da je sad ovdje kao predsjedatelj glavne konferencije cionista. Problemi, s kojima se njihov gost bavi, svraćaju opću pažnju na se, a o rezultatu njegova rada veoma mnogo će zavisiti. — Lord-kancelar izražuje nadu, da će se Brandeis vratiti uvjeren o prijateljstvu Velike Britanije za Ameriku.

Vijesnik Povjereništva Židovskog narodnog fonda. Keren kajemet lejisrael) za Jugoslaviju.

Roš-hašana 5681

ne znači za židovski narod samo početak jedne nove godine. I. tišri 5681 slaviti će židovstvo u znaku velikih događaja, koji su otvorili novu epohu u njegovoj historiji. Nakon sveopšteg priznanja jednakopravnosti židovskoga naroda sa svim ostalim narodima svijeta, nakon javnopravnog osiguranja židovske narodne domaje u Palestini, nakon postignuća dalekosežnih garancija za veliku židovsku kolonizaciju u Erec-Jizraelu židovski narod na prelazu iz jedne godine u drugu ne ulazi više sa zebnjom i strahom u nezvjesnost, nego stupa u novo razdoblje svoga života moćnim čuvstvom slobodna naroda, koji ima sam da upravlja svojom sudbinom.

Ako je dosada velik dio Židova lijepi običaj čestitanja prigodom Roš-hašana spajao sa plemenitom svrhom, darujući za židovski narodni fond, to se s pravom može očekivati, da ove godine ne će biti ni jedne židovske kuće i ni jedne židovske radnje, koja neće upotrebiti tu priliku, da podupre najveću instituciju židovskog naroda, koja ima da izgradi u Palestini temelj nove i velike židovske budućnosti.

Povjereništvo Ž. N. F-a za Jugoslaviju obraća se svim Židovima pozivom, da prigodom Nove godine umjesto čestitanja rodacima, prijateljima, znancima, mušterijama dadu otkupne doprinose u korist Narodnog Fonda. Svi će se doprinosi za ot-

kup od čestitanja štampati u »Židovu« u posebnoj prilogu Narodnog Fonda.

Da bi se svim Židovima dala mogućnost da prigodom Roš-hašana u ime otkupa od čestitanja dadu svoj obol za N. F., ustanovljuje se minimalna otkupna pristojba sa 20 kruna. Iznosi iznad 100 kruna biti će štampani na istaknutijem mjestu, a oni iznad 500 kruna bit će objelodanjeni u formi naročitih čestitaka sa tekstom prema želji darivalaca.

Povjerenici u pojedinim mjestima se moljavaju, da odmah poberu otkupne doprinose svojih židovskih sugradjana, a doprinosi iz mjesta, gdje nema povjerenika, neka se izvole poslati izravno u Zagreb (Ilica 31).

IZKAZ DAROVA

za vrijeme od 10. do 25. augusta 1920.

Obnovni fond

Prigodom zaključka u San-Remu.

Brod n. S. Dr. Oskar Spiegler 5000.—, Izo Steiner 4000.—, po 2000.— Vatroslav Fürst, Rudolf Fuchs, Hugo Mahler, po 1000.— Mavro Rein, Josip Donner, Šandor i Roza Kohn, Julijo Klein, Hugo Goldstein, Maks Goldstein, po 600 Maks Sessler, po 500.— Leopold Kopp, David Goldberger, dr. Josip Abramović, Vilim Rothmüller, Drago Mahler, po 400.— Slavko Jellinek, Edo Grossman, Ig. Platzner, Rosa Sessler, po 300.— Berta Platzner, po 200.— Lina Jellinek, dr. Kun, Samuel Sessler, Vilma Goldstein, Ferdo Švrljuga, dr. ing. Werber, po 160.— Jos. Pesach, po 150.— Rozsahegy, po 120.— Rudolf Kohn, po 100.— Rudolf Spitzer, Bruno Jellinek, Makso Bernfest, Leo Pesach. Rab. Stern, M. Behrmann, Malvina Reiner, po 60.— Morvay A. Rosenzweig, po 50.— Arnold Adler, Friedman, Lj. Stein, Eisinger, Jakob Sučević, Schnitzler, Sandberg, po 40.— Maks Hartenstein, Ig. Weiss, po 30.— Mavro Grünbaum, po 20.— Rosa Zentner, Adolf Breuer, Kantor Hendel, po 10.— Kahan po 6.— N.N. 28.986.—
Žepče: Prigodom dolaska insp. Džaina daruju: po 500.— Ezra M. Kajon, po 300.— Josef A. Musafija, po 200.— Elias E. Kajon, Mošo J. Musafija, Avram H. Kabiljo, Leon A. Musafija, Sal. A. Musafija, po 100.— Eliša J. Kabiljo, Haim Kabiljo, Jos. M. Musafija, A. Ozmo, Sara J. Musafija, Berta A. Kabiljo, Sara Kajon, Olga Musafija po 60.— Izak A. Kabiljo, po 50.— Mošo A. Kabiljo, I. Altarac, Rena Musafija, po 40.— Luna Musafija, po 20.— Sultana Kabiljo, Blanka J. Kabiljo, Sab. Džaen, Mošo Kabiljo, Jakob Kabiljo, Izidor Golovičar, Jos. J. Kabiljo, po 10.— Jakob Kabiljo. 3000.—
Prijedor: Jakob Mevorach i sinovi 1000.—, Dr. Ivo Schönfeld 400.—, Daniel Stern 250.—, po 200.— Sabetaj Levi, Gustav Seideman, Ludwig Hirschmann, Dr. Moses Schiffer, Desider Moskowitz, po 150.— Šandor Weiler, po 100.— David Kabiljo, po 20.— Mordhaj Papić, Izidor Weiss 2940.—
Ogulin: Milan Licht 1200.—
Specifikacija doprinosa iz Varaždina.
Sakupili: Hermina i Paula Leitner, Lizika Spitzer, Vilim i Mato Strauss i Teodor Berger: Hinko Moses 1000.—, Mavro Moses 600.—, po 500.—: Teodor Berger, Sara Berger, po 400.—: dr. Rudolf Blühweis, Herman Herzer, po 300.—: Leopold Ebenspanger, Ferdo Schönwald, po 240: dr. Oskar Pulgram, po 200.—: dr. Artur Krajanski, Arnold Mitzky, po 100.—: Franjo Leitner, Jakob Stern, Aleksander Plahte, Josip Rosenfeld, Vilim Strauss, Jos. Stern, Marko Hirsch, Žiga Spitzer, Julije Švarc, dr. Edo Spitzer, dr. Rudolf Hermann, po 80.—: Žiga Strauss, N. Goldschmidt, N. N. iz Rijeke, po 60.— Jos. Leitner, Josip Kohn,

Izidor Pollak, Hinko Stern, po 50.— Sam. Abeles, Armin Heinrich, N. Roth, Leop. Löwinger, David Reich, Sam. Spitzer, Adolf Plahte, Jakob Schlenker, Oskar Pollak, Alfred Schönwald, Viktor Dajić, dr. Ernst Teodor, David Löwenstein, Milan Drechsler, Hugo Schmidt, po 40.—: Mato Strauss, Josip Kluger, Kol. Sparing, Žiga Zipper, dr. Manfred Glassgall, po 30.— Salamon Csakaturner, O. Bergstein, Jak. Pollak, S. Strassberger, po 20.—: Marko Hirschler, Julijo Kaufman, B. Steiner, Robert Kende, Natan Schwarz, Mavro Goldberger, Jak. Glücks ud., Flora Hary, V. Blumschein, Stela Csakaturner, N. N., Sam. Bergstein, Hermina Steiner, Leop. Plachte, Minka Goldmann, N. N., Natan Kürschner, Ig. Rosenberger, dr. Ernst Krajanski, Marko Schönwald, Vilim Blühweiss, Armin Hirschl, Pollak Bernardo, N. N., Ilona Kaufmann, Ilona Pollak, David Moses, Marta Hirsch, Ivka Steiner 25.—, po 10.—: Vilim Eisenstädter, Schulhof, Juljo Steiner, Agnes Moses, Žiga Vilković, Jungwirth, Josip Schönwald, Balass ud., Sidonija Deutsch, Blass Bernardo, N. Fischer, M. Weiss, Glesinger, Josip Broch, dr. Vilim Taussig, Steiner, Selma Stein, Josip Blass, Josip Gutmann, Cecilija Günsberger, Sam. Grossmann, Steiner ud. Henrik Beck 7.—, Žiga Blumschein 6.—, Ema Broch 5.—, Albert Pollak 5.—, svega 8112.—

Opći darovi.

Bjelovar: „Mirjam“ umjesto honorara Spitzeru za slikanje 130.—
Kutina: Ella Ledecy 20.—
Osijek: Dr. E. F. umjesto dijela pozarine dru. H. Sp. 20.—, E. F. za breskvu T. St. 10.— 30.—
Mitrovica: Jos. Levi u hramu 20.—, Pali Goldstein prig. nogomet, utakmice 20.—, na oprosnoj večeri žid. šport. kluba „Hakoah“ sakupljeno 80.— 120.—
Zagreb: Irma Weiss i Š. Deutsch sak. na povratku sa oml. sleta 300.—, Lav Stern umj. čestitke ing. O. Grofu 10.—, Srećko Hoffmann za šešir 10.—, dr. A. B. iz Rijeke 200.— 520.—
820.—

Samooporezovanje.

Slatina: Dragutin Grünhut 15.—, Jos. Weiss 10.— 25.—
Gradačac: Isidor Kabiljo 20.—, Mento B. Kabiljo 20.—, po 10.— Jakob Bunjo, M. Bunjo, S. Kabiljo, Santo Altarac, Jenő Griesz, Abraham Rotenberg 100.—
Zagreb: Dr. P. Neuberger 30.—
Baja: Lajoš Kraus 100.—, Laslo Kraus 50 150.—
305.—

Škrabice.

Brod n. S.: Dr. O. Spiegler 97.—, Izidor Steiner 94.—, Edo Kopp 66.—, E. Spitzer 38 295.—

Zlatna knjiga.

Bjelovar: Prigodom svatova Slave Stern—prof. Jos. Szemnitz sakupljeno n. i. istih 800.—
Žepče: N. N. na ime N. N. 400.—
Zemun: U kući Alberta Farchy sak. na ime istih 500.—, kod svatova Moni Karijo—Selvi Farchy n. i. istih 500.— 1000.—
2200.—

Darivanje zemlje.

Beograd: Na veridbi Benavram—Demajo sakupljeno n. i. istih 462.—
Pakrac: Oklada Adler—Schön n. i. „Libanonija“ 100.—
562.—

Maseline.

Beograd: Na svadbi M. Rubinović—Gavriel n. i. istih u vrt „Gideona“ 160.—
Bjelovar: Društvo Mrjam u gaj Stefe Steiner 100.—
Mitrovica: Siegfried Löwy n. i. Mirjam Weiss u vrt Josef Löwy Blovice 100.—
Djakovo: Zlata Spiegel sak. po 20.— Rudolf Weiss, Herman Lošitz, po 10.— O. Besserman, Izo Flesch, Josip i Karla Frank, Zlata i Robert Spiegel, sve u vrt Ilke i Pinkasa Spiegel 100.—
Zagreb: Za maslinov gaj pok. članice Stefe Steiner članstvo Žid. gomb. i šport. društvo Makabi u Zagrebu i prijatelj društva: Arnold Fleischhacker 100.— po 80.— Artur Fürst, R. Herzer, Lav Stern, dr. Perlberg, dr. Zwieback 70.—, po 40.— dr. F. A. Brück, dr. Otto Braun, Slavko Deucht, Oskar Weiser, Nikola Tolnauer, Hinko Stern, Adolf Stern, Adolf Licht, Albert Baum, po 20.— Armin Baum, Izo Heitler, N. N., dr. Glücksthal, N. N., Borovitz, Mavro Webr, Edo Spitzer, dr. Bauer, Goldschmidt, Bielitz, Singer, Drag. Rosenberg, Drag. Steinhardt, po 10.— Meov, Izr. Cohen, Robert Kauffer, N. N., Sch., Žiga Neumann umjesto honorara dru. R. R. 300.— 1570.—
2030.—

Za učinjene usluge.

Osijek: Dr. Edmund Fischer za učinjenu uslugu po Leonu Krausu 100.—

Mirovni čekovi.

Bihać: Rudolf Rechnitzer 50.—

„Nordanov grad“.

Bjelovar: Na Herzl dan sakupio Ferdo Švarc 220.— ostali sumišljenici 220.— židovska omladina 200.—, kod Barmicve Valenta Pollaka sak. 140.—, Vera i Drago Singer 20.—, König oklada kod karata 50.— 850.—
Beograd: Na svatovima I. Karijo—Kalinić sakupljeno 560.—, Na prstenju Erne H. Medine—Leon Be Josip sakupljeno u kući Davida Su-

zine: Ašer Konfino 2000.—, David Suzin 800.—, po 400.— Haim Medina, M. Melamed, Leon B. Josif, Ana Ašer Konfino, po 200.— Mika Alfandari, Bejosii, Alired Hason, Zadik Kadmon, po 100.— Leon Eli, po 80.— Barukić, Jos. B. Hajim, Izak Josif, B. C. Medina, Leon A. Medina, Alired Medina, Ašer Konfino 20.80 6360,80
 Žepče: Lunčika Musafija sabrala 225.—
 Zemun: Na Herzl dan sak. 800.—, Malvina Bie-litz izg. oklada 20.— 820.—
 Rogatica: Na dječjoj zabavi sabrano 243.—
 Zagreb: Na zarukama Miike Schreiber sabrano 200.—
 Pakrac: Kod oprosta Ruže Strauss sakupljeno 78.—
 Brod n. S.: Prigodom Beritmila u kući Mahler sak. Rudolf Fuchs 200.—, Hugo Mahler 200.—, po 50.— Nina Goldstein, Hinko Fuchs, supruzi Dragutin Mahler, Mirko Mahler, po 40.— Otto Bauer, Lavosl. Spitzer, Vilka Müller, Emil Mahler, Josefina Weiss, Hinko Pollak, po 20.—

Vilko Baumeister, nadkantor Rikov, Saul Stern, 17.— Zora Spitzer, po 10 Ružica Mahler 927.—
 9793,80

Obnova Palestine.

Bjelovar: Prigodom svatova Slave Stern— prof. Jos. Szemnitz sakupljeno 520.— „Mirjam“ 2000.— 2520.—

Bograd: Na svadbi A. Sid—Manojlović sabrano 880.—, Veselo društvo u Dobrini: Dr. Hugo Spitzer 400.—, Josip Cohen 76.—, po 40.— Jakob I. Cohen, S. Neumann, H. i R. Rosenberg, Julio Hara, Katica Cohen, Rudi Hara, Maksim Fischer, po 20.— Moscha Cohen, Avr. H. Baruch, Josefina Baher, Ana Rottmüller, Draga Spasić, Johanna Braun, po 10.— Mila Moše, Cohen, Vilma Cohen, Ida Hara 14.—, Ana Hahn, 30.— svega 940.— 1820.—

Žepče: Elias E. Kajon kod tore 50.—, prigodom teferića kod Jakoba H. Kabilje daruje: Bernard Šlamović 280.—, Avram H. Kabiljo

100.—, Jakob H. Kabiljo 50.—, Sal. A. Musafija 20.—, svega 450.— 500.—
 Gradačac: Mento B. Kabiljo sabrao 90.—
 Našice: V. Rubin 70.—, Maulwuri 100 170.—
 Zagreb: Supruzi Weber prigodom odlaska iz Zagreba 50.—
 5150.—

Pregled.

Unišlo je dakle iz Hrvatske, Slavonije i Dalmacije K 1.508.—
 Iz Bosne i Hercegovine K 1.508.—
 Iz Srbije K 8.802,80

Ukupno K 21.215,80

Od 1. januara do 25. augusta unišlo je sveukupno K 467.724,44.

Ispravak.

U „Židov“ br. 18. bilo je pomutnjom iskazano pod „Gradačac“ umjesto „Žepče“ na cvjetni dan sakupila za „Nahlu“ Matilda Musafija i Rahela Kabiljo 600.—.

Centralna Eskomptna i Mjenjačna Banka, d. d.

Ilica 26.

ZAGREB

Ilica 26.

Brzojavni naslov:
Brodbanka

Telefon: { ravnateljstvo 8-78
blagajna 15-30

Pričuve preko K 45,000.000.—

Dionička glavnica K 50,000.000.—

Podružnice: Brod na Savi

Ulošci preko K 20,000.000.—

Podružnice: Osijek, Djakovo

Prima ULOŠKE na knjižice i u tekućem računu uz najbolji kamatnjak. Novi ulošci vraćaju se odmah bez otkaza. — Daje MJEMBENE i KONTOKORENTNE VJERESIJE, finansira trgovačke i industrijalne poslove uz najpovoljnije uvjete. — Obavlja sve BURZOVNE POSLOVE, kupuje i prodaje devize, valute i efekte, izvršava sve naloge brzo i kulantno. — Prodaje uz dnevni tečaj doznake, isplate i akreditive na sva mjesta u inozemstvu, a naročito na WIEN i PRAG.

ŽIDOV!!

ŽIDOV!!

Nekad bilo je u svakoj ma i najsiromašnijoj židovskoj kući velike biblioteke, čitalo, učilo je staro i mlado, ljudi nijesu svoj užitak imali tek u materijalnim dobrima.

Danas u vrijeme židovske renesanse mora opet svaki svijestan Židov imati svoju židovsku knjižnicu. Velikim trudom sabrao sam svu savremenu židovsku knjigu, za sada tek u hrvatskom, hebrejskom i njemačkom jeziku nješto 'poljski, ruski i engleski, nu dobiti ću u svoje skladište sve više i više knjiga.

Iz ogromnog izbora ističem:

Theodor Herzl: Altneuland vez. K 40.—	Mayer: Die Wiener Juden „ K 60.—
Kellner: Theodor Herzls Lehrjahre „ K 48.—	Dr. Goldmann: Das Judenbuch der Scheffstrasse „ K 25.—
Friedmann: Das Leben Theodor Herzls „ K 40.—	Dr. Grünwald: Samuel Oppenheimer u. sein Kreis „ K 35.—
Max Brod: Sozialismus im Zionismus „ K 36.—	Landau-Wachstein: Jüd. Privatbriefe aus dem Jahre 1619. „ K 25.—
„ Revision des jüd. Nationalismus „ K 30.—	Dr. Curt Nawratzki: Das neue jüd. Palästina „ K 48.—
Nordau: Das Judentum im 19. und 20. Jahrh „ K 2.—	Dr. Ruppin: Der Aufbau des Landes Israel „ K 45.—
Else Croner: Die moderne Jüdin „ K 12.—	Alfons Paquet: In Palästina „ K 35.—
Dr. Bernfeld: Das jüd. Volk und seine Jugend „ K 40.—	Thomsen: Palästina und seine Kultur in 5 Jahrtausenden „ K 18.—
Dr. Rupin: Die Juden der Gegenwart „ K 40.—	Löhr: Volksleben im Lande der Bibel „ K 20.—
Dr. Theilhaber: Der Untergang der deutschen Juden „ K 25.—	Zemach: Jüdische Bauern „ K 25.—
Hauser: Rasse und Rassenfragen in Deutschland „ K 20.—	Dr. Nathan Birnbaum: Um die Ewigkeit „ K 45.—
Hecht: Der neue Jude „ K 35.—	Dr. Harry Torczyner: Das Buch Hibc „ K 130.—
Mendelsohn: Jerusalem „ K 20.—	Martin Buber: Vom Geist deis Judentums „ K 35.—
Manasse ben Israel: Rettung der Juden „ K 14.—	„ „ Daniel „ K 45.—
S. R. Hirsch: Neunzehn Briefe über Judentum „ K 20.—	„ „ Die Geschichten des Rabbi Nachman „ K 28.—
Kaufman: Vier Essais über ostjüdische Dichtung u. Kultur „ K 14.—	„ „ Der heilige Weg „ K 30.—
Dr. Anueler: Zur Geschichte der Juden von Elephantine „ K 42.—	„ „ Drei Reden über das Judentum „ K 25.—
Dr. Adler: Von Ghetto zu Ghetto (bogato ilustrirano, prikazivanje života Židova u Egiptu, Indiji, na Kavkazu i Perziji, u Palestini i Južnoj Americi „ K 45.—	„ „ Die Legende des Baal-Schem „ K 35.—
„ Festschrift Adolf Schwarz „ K 150.—	Vrhlicky: Bar-Kochba, (preveo N. Kuntarić, krasno izdanje sa 416 str. „ K 28.—
	Dante: Divna gluma, preveo Uccellini „ K 60.—
	Schnitzler: Umiranje „ K 12.—

Sva biblioteka-djela Šalom Aša Pereza, Nordaua, Herzla, Goriona i t. d. Sve hrvatske, srpske i slovenske knjige. Nestavak popisa slijedi.

Židovske razglednice i crteži LILIENA.

Pisaći i risaći pribor za urede i škole

NOVA KNJIŽARA, ZAGREB

PETRINJSKA ULICA BR. 22.